

УДК 35.071 (477)

ОНУФРІЄНКО Олексій Володимирович,

канд. юрид. наук, доц.,

докторант ДРІДУ НАДУ

СПЕЦИФІКА ТЕРМІНОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

Характеризується сучасний стан та основні тенденції розвитку терміносистеми науки публічного управління, як зарубіжної, так і вітчизняної. Узагальнюються наявні тематичні дослідження, присвячені різним аспектам термінотворення у сфері публічного управління в Україні та державах-членах ЄС, виявляється спільне й особливе в тенденціях розвитку терміносистем. На основі здобутих результатів описується сучасна специфіка розвитку терміносистеми науки публічного управління в Україні та окреслюються особливості нових запозичених та оригінальних термінів – нового публічного управління, неовеберівської держави, конвергентних моделей публічної служби, електронного врядування тощо. Окреслюються перспективи подальших досліджень у визначеному напрямі.

Ключові слова: термінознавство, терміносистема науки публічного управління, конвергенція громадянського суспільства та держави, нове публічне управління, електронне врядування, неовеберівська держава.

Onufriienko O. V. Specificities of terminology of researches on public management: system approach

The modern state and main trends of public management science terminology development, both foreign and Ukrainian are described. The current thematic research dealing with various aspects of public management terms formation in Ukraine and in the EU Member States are generalised, common and specific features in terminology development trends are revealed. On the basis of the received results the specificity of public management

science terminology development in Ukraine and specific features of new borrowed and original terms – new public management, neo-weberian state, convergent public service models, electronic governance model has been described, prospects for further subject research in the described direction are outlined.

Key words: terminology, terminology of public administration science, convergence of civil society and the state, new public management, electronic governance, neo-weberian state.

Постановка проблеми. Специфіка вітчизняної науки публічного управління, що перебуває на стадії становлення, та ситуація розриву національної адміністративної традиції не тільки результують у далеко не завжди продуктивні пошуки відповідей у попередніх ітераціях української державності, але й зумовлюють переважно рецептивну парадигму, що визначає вектори тематичних наукових пошуків, спрямовану на активні запозичення вдалих управлінських рішень, механізмів з практики публічного врядування розвинених країн та вивчення їх доктринально-концептуальної основи. На термінологічному рівні це, безумовно, означає запозичення цілих масивів термінів іншомовного походження, що постійно доповнюють тезаурус українських суспільних наук у цілому та науки державного управління зокрема. У цьому сенсі наука державного управління в цілому співвідноситься з універсальним науковим термінологічним контекстом.

Динамічний прогрес соціуму та суспільних наук, значно активізувавшись із кінця ХХ ст., позначається, крім іншого, й перебудовою тезаурусу, осучасненням існуючих та виникненням багатьох наукових парадигм і дисциплін, починаючи від термінологічних новацій на окремих їх локаціях до радикальних змін у поняттєво-термінологічному апараті. Логічний результат масштабних змін – термінологічний «вибух», під яким у термінознавстві розуміють масову появу нових чи осучаснених термінів. Цей процес, що нерідко виявляє з різних причин ознаки стихійного, галузеві науковці покликані зробити максимально керованим, обґрунтованим, умотивованим, свідомим, аби забезпечити точність поняттєво-термінологічного апарату кожної науки.

Урахування цих фактів підтверджує, що цілком на часі є дослідження сучасного стану розвитку термінології науки державного (публічного) управління в Україні, зокрема актуальної динаміки розвитку її терміносистеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мови для спеціальних цілей, тобто мови спеціального призначення, інакше кажучи спеціальні мови або субмови науки, виокремлюються в межах природних мов, хоча й функціонують у межах спеціальності. Цілісне вивчення наукової мови започатковане ще 1953 р. фундаментальним дослідженням англійського вченого Теодора Сейворі «Мова науки» [22]. Від того часу не тільки представники філософії науки, які першими використали поняття «мова науки», але й переважно дослідники з різних наукових галузей і різних природних мов вивчають фахові термінології. Проте терміни – словесні знаки спеціальних понять – у кожній із галузей знань постають як обов'язковий об'єкт дослідницької уваги не тільки галузевих фахівців, а й термінознавців, які всебічно вивчають терміни й терміносистеми на їх еволюційному шляху до стандарту, у часі (аспекти діахронії та синхронії) та просторі. Біля початків термінознавства, що є відносно новою дисципліною інтегрованої природи, назву якої («термінознавство») уперше запропонував в опублікованих тезах доповіді Б. Головін [1], а завдання її сформулював у своїй статті В. Петушков [8], стояли вчені з різних країн світу, репрезентуючи все розмаїття сучасних живих мов – Австрії (О. Вюстер), Канади (Г. Рондо), Франції (А. Ре), Польщі (С. Гайда), Росії (Б. Головін, В. Даниленко, П. Денисов, Д. Лотте), України (Т. Кияк, В. Акуленко, І. Квітко, М. Вакуленко) та ін.

Особливості розвитку терміносистеми вітчизняної науки державного (публічного) управління досліджують вітчизняні науковці-управлінці Ю. Сурмін, В. Бакуменко, А. Михненко, С. Кравченко, Р. Науменко, Є. Ралдугін, С. Серьогін, Ю. Іванченко, Л. Штика, А. Яскевич та ін.

У системі сучасних знань термінознавство, посідаючи особливе місце на стику кількох груп наук (логіко-філософських, предметних, математичних і лінгвістичних, включаючи соціолінгвістику, психолінгвістику, теорію номінації, теорію комунікації тощо), виявляє та вивчає ті ознаки термінів, які дозволяють їм слугувати точним вербальним знаком понять у різних науках, тобто бути «згустком смислу», за визначенням С. Нікітіної [6], результатом та інструментом пізнавальної діяльності людини.

Оскільки тезаурус науки публічного управління перебуває на стадії формування, постійного оновлення, потрібні значні зусилля наукового загалу щодо його систематизації, стандартизації тощо. Слід визнати, що проблематика фахової

термінології поки що знаходиться на периферії головних напрямів наукового пошуку в межах вітчизняної науки державного управління. Ще не осмислено системно процеси термінологічних запозичень з інших мов, насамперед англійської як універсальної мови міжнародного спілкування та основної мови світової науки, їх характер та основні результати.

Усвідомлення цього зумовило формулювання комплексної **мети статті** – проаналізувати специфіку та основні тенденції розвитку сучасної терміносистеми вітчизняної науки державного управління, основну увагу приділивши новим термінам іншомовного походження, що продовжують її активно поповнювати.

Виклад основного матеріалу. Активний, нерідко навіть «вибуховий» розвиток терміносистеми є характерним для етапу становлення будь-якої відносно нової суспільствознавчої науки, що одночасно ґрунтується на принципі виокремлення власного предмета у складній соціальній дійсності та враховує той факт, що дійсність можливо пізнати лише за допомогою методологічного інструментарію всього спектру галузей сучасного суспільствознавства. Тим легше пояснити зацікавлення наукового загалу, що репрезентує як науку публічного управління, так і філологію, філософію, семіотику, соціологію, інші науки, до досліджень термінологічного характеру.

Українська термінологія державного управління досліджується на рівні філологічних наук [5]. Окремі аспекти проблематики розвитку терміносистеми вітчизняної науки державного управління стають предметом наукового пошуку на рівні фахової періодики, а саме проблеми стандартизації наукової термінології, методологічні підходи до формування терміносистеми в науці державного управління [4; 13] тощо. Термінологічна проблематика представлена і в науково-практичних конференціях та круглих столах у Національній академії державного управління при Президентіві України та її регіональних інститутах. Постійне поповнення тезаурусу науки відбувається за рахунок монографічних досліджень провідних вітчизняних науковців.

Внесок у нормативізацію та стандартизацію вітчизняної терміносистеми публічного управління, який важко переоцінити, зробили автори енциклопедичного словника з державного управління [3], підготовленого та виданого Національною академією державного управління при Президентіві України 2010 р. Не втрачають актуальності висновки професора Ю. Сурміна про те, що термінологічний апарат

науки державного управління перебуває в процесі становлення [3, с. 9], категоріальне ядро термінологічної системи державного управління утворюють категорії держави, категорії управління та категорії власне державного управління [3, с. 11], а винятково важливим питанням формування терміносистеми державного управління залишається забезпечення її інституціонального розвитку [3, с. 13].

Зазначений енциклопедичний словник також продемонстрував наявність кількох фундаментальних проблем, що характеризують розвиток термінологічної системи української науки державного управління: тяжіння до залучення вже існуючих термінів, передусім з юриспруденції, політології, соціології та інших суспільних наук; переважно частковий та похідний характер власне державноуправлінської термінології; об'єктивно обумовлена велика кількість іншомовних запозичень, поєднана з деяким відставанням від категоріально-термінологічного розвитку науки публічного управління в провідних розвинених країнах світу тощо. Не всі терміни, включені в енциклопедичний словник, є власне термінами з позиції сучасного термінознавства.

На часі системні подальші розробки в означеному напрямі, причому не тільки в площині поповнення та стандартизації наукового тезаурусу публічного управління, але й в усебічному, системному вивченні актуальних тенденцій розвитку відповідної терміносистеми (української мови).

Терміни відносно молодій науці публічного (державного) управління є елементами її наукового апарату. Вони не тільки фіксують певне знання, вони стимулюють подальші пошуки й відкриття нових знань. Оскільки поняття певної доктрини, концепції пов'язані між собою, терміни, що їх вербально позначають, також пов'язані в системі. При цьому питання, чому саме так, а не інакше, позначене поняття (чи те, що необхідно позначити) є надзвичайно принциповим, бо стосується змістової структури терміна. Як словесна одиниця термін має бути вмотивованим, тобто співвіднесеним і з об'єктом позначання, і з іншими термінами у відповідній терміносистемі (тобто посідати певне місце в ній).

Корпус термінології науки публічного управління ми уточнювали за найновішою літературою і порівнювали з аналогічними в різних мовах індоєвропейської сім'ї, а саме: англійській, французькій, російській тощо.

Формальну структуру термінів науки публічного управління визначає їх мовний субстрат, його ознаки, особливості, параметри. Це дозволяє, по-перше, розмежовувати терміни-слова (прості: *держава, управління, уряд, агенція* – і складні: *народовладдя, повноваження, самоврядування*) та терміни-словосполучення різної лінійної довжини, але переважно дво- і трикомпонентні (наприклад: *державна (публічна) служба, публічне управління, раціональна бюрократія, апарат кабінету міністрів, адміністративні методи управління, етика державного службовця*). По-друге, частиномовна природа термінів науки публічного управління обмежена іменниками, якщо поняття позначаються однослівним терміном (наприклад: *атрактор, урядування, люстрація, етатизм, етнополітика*). Терміни-словосполучення позначають складені поняття за допомогою іменників і прикметників (наприклад, *державний службовець, державноуправлінське рішення, публічне управління, управлінська ентропія, напіваавтономна агенція*). По-третє, терміни як словесні одиниці представлені за мовним походженням як питомі (наприклад: *керівник, уряд, довіра до влади*), іншомовні, (наприклад, *верифікація, децентралізація, директорія, істеблішмент, дискримінація, політичний діалог*) та гібридної мовної природи, коли поєднані елементи різних мов (наприклад, *адміністрування, корпоративність, лідерство, ліцензування, субсидіарність, самоменеджмент*). Більша частина гібридних однослівних термінів – похідні, утворені від запозичених термінів за допомогою українських суфіксів *-ість, -ств-, -ува-, -нн(я)* та ін. Чимало складних термінів, утворених за національними словотвірними моделями в результаті поєднання питомого й іншомовного слів / основ. По-четверте, мовна структура термінів підлягає аналізу за способом творення, з-поміж яких домінують у термінології державного управління три: **синтаксичний** (наприклад, *місцеві + ради, авторитарне + лідерство, електронний + уряд, публічне + адміністрування, управлінська + ентропія*), **морфологічний**, зокрема суфіксальний (*законність*), префіксальний (*наддержава*), композиція (*законопроект*), **лексичне запозичення** (*менеджмент, модернізація, муніципалітет*). По-п'яте, за логіко-лінгвістичним підходом у текстах із публічного управління функціонують терміни: основні (*публічне управління, державна служба, бюрократія*), похідні (*функції публічного управління, агенції публічної служби, бюрократичний апарат*), залучені з інших наук (*державна політика, державний механізм, політико-правові інститути, влада, законодавство*).

Остання група термінів підтверджує як відносну «молодість» науки державного управління на сучасному етапі її становлення, так і очевидний інтегративний характер її термінологічного апарату, в якому активно застосовуються терміни всього спектру суспільствознавчих наук, зокрема юридичних наук: теорія держави і права та історія правових та політичних учень, конституційне право, адміністративне право, міжнародне право тощо, а також термінолексика політології та соціології, економіки, соціальної психології, філософії, міжгалузева та загальнонаукова термінолексика тощо.

Оскільки система термінів кожної науки, у тому числі й державного управління, являє собою мовну модель спеціальної галузі знань, є цілком логічним припустити, що однією з фундаментальних ознак задовільного чи незадовільного стану науки є достатність або недостатність її термінології [24]. Серед загальних ознак досліджуваної терміносистеми, незважаючи на значні, проте вмотивовані термінологічні запозичення із суміжних галузей знань, слід відзначити її цілісність, структурованість, відносну стійкість, відкритість, гіперо-гіпонімію (родо-видову) модельованість для новотворів. У цьому сенсі виникає резонне запитання: якими шляхами поповнюється на сучасному етапі свого розвитку термінологія науки державного управління?

Аналіз широкої вибірки наукової літератури з проблематики публічного управління, причому як вітчизняної, так і зарубіжної, дозволяє узагальнити основні наявні тематичні тенденції.

Чимало термінів-новотворів створюються за допомогою саме синтаксичного способу, коли, зокрема, філософські та загальнонаукові поняття, набуваючи спеціалізації, конкретизації, деталізації, аспектуалізації в науці державного управління, вимагають відповідного спеціалізованого терміна, наприклад: *синергетичні засади публічного управління* [11]; *конвергентні, гібридні та дивергентні моделі публічної служби* [7; 10]. Зокрема, вихідним положенням нашого підходу, в межах якого запропоновано ці терміни, є розуміння обумовленості моделей державної служби конкретно-історичною формою взаємодії держави і громадянського суспільства, зміст якої визначають складні процеси одночасної багатоаспектної конвергенції та дивергенції, що відбуваються в інституціональній, ціннісній, телеологічній, інструментальній площинах. Це дозволяє виокремити та розмежувати

конвергентні, дивергентні і змішані (гібридні) форми взаємодії та, відповідно, соціуми. Першим притаманне системне зближення інститутів громадянського суспільства та органів державного управління, певна форма практичної реалізації концепції суспільного договору, переважно еволюційний усталений розвиток відносин між ними, і внаслідок цього невелика схильність до системних соціальних криз [7, с. 6 – 8]. Науковий рівень публікацій, що вводять до наукового обігу подібні новотвори, – переважно монографічний із помітною часткою актуальної наукової періодики. Є обґрунтовані підстави вважати, що шлях новотворів, запропонованих на цьому рівні наукових публікацій, до стандартизації чи принаймні словникової систематизації є чи не найважчим.

У наш час посиленої взаємодії різних мов та термінологічних систем, глобалізаційних процесів, широких міжнародних контактів та тенденцій до інтернаціоналізації термінологічних фондів різних галузей знань нові терміни з'являються в результаті лексичних запозичень із тих мов, де вони виникли на позначення тих чи інших унікальних для родового суспільства понять, відображаючи національну мовну термінологічну специфіку. Наприклад, термін «кванго» позначає квазіавтономні неурядові організації (*quasi-autonomous non-governmental organizations*), що утворили особливу частину державної служби Великої Британії після початку реалізації програми «Наступні кроки» у 1988 р. У широкому сенсі під кванго слід розуміти будь-яку квазіавтономну неурядову організацію, якій урядові структури делегують владні повноваження в порядку деволюції та забезпечують фінансування чи принаймні підтримку. У двотисячні роки термін набув ширшого тлумачення: органи, що частково або повністю фінансуються департаментами уряду або навіть функціонують на засадах самофінансування та мають великий ступінь незалежності від уряду. При цьому термін *кванго* не використовується на рівні офіційних актів уряду Сполученого Королівства, хоча і набув широкої популярності в наукових, науково-публіцистичних виданнях та політичних колах, де-факто узагальнюючи цілу низку специфічних органів, які дещо відрізняються один від одного за своєю природою: позавідомчі державні органи (*Non-Departmental Public Bodies*), відомства, що не входять до складу міністерств тощо. В основному кванго – це виконавчі органи (*Executive quangos*), дорадчі органи (*Advisory*), що консультують міністрів зі

спеціальних питань, трибунали (спеціалізовані суди) та інспекторські ради (Boards of Visitors), що наглядають за пенітенціарною системою [19, с. 4].

Кванго в цьому сенсі як унікальний термін з британської практики публічного управління відображає національні термінологічні традиції – тяжіння до ємних акронімів та відсутність нормативної фіксації терміна в умовах його активного поширення в науковій літературі та актуальному політичному дискурсі. Це принаймні частково пояснює його відсутність у вітчизняній державноуправлінській терміносистемі (на відміну, до речі, від російської [2]).

На особливу наукову увагу заслуговують аналітичні неологізми із власним іменем у складі, тобто терміни-епоніми, які до останніх років зустрічалися в тезаурусі публічного управління не дуже часто (і звичайно мали характер запозичення із суміжних суспільних наук). Терміни-словосполучення з власним іменем поширені і в соціальних, і в природничих, і в технічних, і в медичних науках, не містять класифікаційних ознак поняття, яке позначають. Серед їх недоліків звичайно можна назвати як низький словотвірний потенціал, так і можливо важку вимову та громіздкість. Проте саме власні імена продовжують бути одним із постійних джерел розвитку номенклатурних одиниць. До того ж терміни із власним іменем відповідають найпершій вимозі, що висувається до термінів, – бути однозначним (моносемічним), що і забезпечує їх поширеність і надалі.

Подібні за моделлю терміни упізнавані спеціалістами різних країн, легко ідентифікуються, що полегшує фахову комунікацію та практичну діяльність. Отже, терміни з власним іменем (засновника, дослідника, автора ідеї, теорії, класифікації, підходу тощо) є вмотивованими. Крім того, для фахівців однієї галузі ця мотивація є максимально прозорою, бо саме власне ім'я несе максимальне інформаційне навантаження. Ім'я в структурі таких термінів є зазвичай всесвітньо відоме, а тому виконує функцію свого роду універсального шифру, коду. Ці факти переконують у тому, що терміни-епоніми дозволяють вирішувати актуальне питання уніфікації термінології, зокрема науки державного управління, передусім у загальноєвропейському мовному ареалі.

У деяких термінах-епонімах використовується такий міжнародний терміноелемент, як *neo-*, що має давньогрецьке походження (*neos* – «новий») та вживається в різних терміносистемах мовами індоєвропейської сім'ї. Він займає

ініціальну позицію в багатьох складних термінах-композиціях. Різні лексикографічні джерела, видані з 2000 р. (словники іншомовних слів, словники нових слів та значень, словники лексико-граматичних новацій), містять чимало композитів із *нео-*. Серед них є неологізми як іменникові (*неоглобалізм, неоконсерватизм, неоголодомор, неоімперство, неокласицизм, неосоветизм*), так і прикметникові (*неоконцептуальний, неолібералістський, неопомаранчевий*) тощо. Більшість композитних іменникових термінів та прикметникових компонентів складних термінів із *нео-* позначають нові чи оновлені наукові течії, напрями, тенденції, процеси, концепції, парадигми, школи, моделі, ідеологічні платформи, класифікації, наприклад: *неокантіанство, неокатастрофізм, неопозитивізм, неоколоніалізм, неофілософія*.

Оскільки багато понять у новому соціально-історичному контексті набувають змін, модернізації, осучаснення, доповнення та переосмислення тощо, то виникає потреба оновлювати раніше відомі терміни, створювати на їх основі складні слова, у чому активно допомагає і терміноелемент *нео-*, який дозволяє для зручності зберегти поняттєвий взаємозв'язок із попереднім термінологічним змістом, тобто забезпечити семантичний зв'язок між відомим і новим. Порівняємо: *кантіанство – неокантіанство, позитивізм – неопозитивізм, гегельянський – неогегельянський*.

Нео- в композитних термінах-іменниках чи в прикметникових компонентах складених термінів семантично співвідноситься зі значенням «новий», «молодий», «наново створений», «оновлений», «створений замість чогось» тощо. Активність елемента *нео-* спостерігається в термінотворчості кінця ХХ ст.: унаслідок пізнавальної і практичної діяльності людини збільшується кількість новотворів, що виникають на вже існуючому доктринально-концептуальному фундаменті. Проте не всі вони зафіксовані лексикографічно, хоча й використовуються галузевими науковцями активно, а самі новотвори з *нео-* свідчать про продуктивність цієї термінологічної моделі, що також залежить і від світогляду тих, хто розробляє, створює, пропонує ці терміни.

Так, розуміння складної діалектики традицій та інновацій у розвитку публічного управління та публічної служби в провідних континентально-європейських країнах поєднане з усвідомленням живучості ідеалів раціональної веберівської бюрократії, адаптованої до складних реалій інформаційного постмодерністського суспільства та сучасного рівня демократії, сприяло створенню концептуальної моделі неовеберівської

держави та відповідного цій категорії терміна (англ. Neo-Weberian state, NWS) [20; 23]. Власне структура терміна «Neo-Weberian state» означає, що відповідне поняття позначається за допомогою поєднання традиційних елементів (раціональна бюрократія, що бере початок від ідей М. Вебера) та інноваційних («нео») елементів. При цьому до традиційних елементів належать такі [21]: розуміння держави як основного координатора рішень для нових викликів глобалізації, технологічних змін, загроз для навколишнього середовища та демографічних зсувів; визначення ролі представницької демократії (у тому числі на регіональному рівні) як легітимізуючого елемента державного апарату в цілому; збереження ідеї публічної служби з особливим статусом, адміністративною культурою та специфікою інституціональної організації; усвідомлення ролі модернізованого адміністративного права як регулятора основних принципів взаємовідносин у системі «держава-суспільство-громадянин».

Серед інноваційних елементів концепту «неовеберівська держава» основна увага дослідників зосереджується на таких характеристиках: рух від «внутрішньої» орієнтації публічної служби на бюрократичну процедуру до орієнтації «назовні» – на задоволення потреб громадян. При цьому відповідні процеси забезпечуються не за допомогою застосування ринкових інструментів, а за допомогою створення професійної культури якісного адміністративного сервісу; підтримки представницької демократії консультативними інститутами; професіоналізації публічної служби, у контексті якої «бюрократ» стає не тільки експертом у площині адміністративної процедури відповідно до посадової компетенції, але й професійним менеджером, що переймається якістю адміністративних послуг, призначених для задоволення потреб громадян.

Отже, термінологічна фіксація аналізованого міжгалузевого поняття, що набуває актуальності в дослідженнях з публічного управління та теорії держави і права, являє собою особливий тип терміна-епоніма, маркованість якого власним ім'ям автора концепції раціональної бюрократії підвищує упізнаваність номінованого поняття і значно полегшує точність перекладу іншими мовами, хоча й модифікується терміноелементом «нео».

Як мовні знаки нові терміни, на переконання канадського вченого Г. Рондо, проходять три етапи: новизни; фіксації, використання; старіння [9]. У цьому контексті нові (запроваджені) в українській науці державного управління терміни: *кванго*,

конвергентні моделі публічної служби, неовеберівська держава мають достатні підстави розглядати їх як такі, що долають другий етап. Свідченням цього є вживання їх у сучасних наукових працях (статтях, тезах доповідей, дисертаціях, монографіях тощо), у зв'язку з чим постає потреба їх фіксації в спеціалізованих термінологічних словниках, глосаріях. Звичайно це вимагатиме й усунення існуючої варіативності їх написання. Наприклад, під впливом англomовного оригіналу термін «Neo-Weberian state» може подаватися через дефіс при написанні українською мовою, хоча за чинною орфографічною нормою слова з *нео-* мають писатися в українській мові без дефіса, разом.

Висновки. Таким чином, здійснене дослідження дозволяє зробити низку взаємопов'язаних висновків:

1. Терміносистема вітчизняної науки державного (публічного) управління перебуває на стадії активного становлення і поповнення. Її подальший розвиток має бути забезпечений не тільки відомими засобами термінологічної фіксації та стандартизації, але й фундаментальними дослідженнями наявних термінологічних тенденцій, ретельним відстеженням специфіки новотворів, аналізом обґрунтованості та відповідності запозичень елементам терміносистем інших мов тощо.

2. Вивчення сучасних вітчизняних та (особливо) зарубіжних наукових джерел свідчить про тяжіння науковців з публічного управління до активної термінотворчості, яка відображає як появу нових чи оновлених концептів та моделей публічного управління, так і інноваційну практику державотворення та публічного адміністрування, що відбувається на їх основі (*належне врядування* [14], *нове публічне управління* [15 – 17], *електронне врядування* [2; 15 – 17], *неовеберівська держава* [20; 21; 23], *кванго* [19], *конвергентні моделі публічної служби* [7] тощо). Терміноновотвори при цьому зазвичай відображають як традиції оригінальної мови власного походження, так і специфіку перетворень у сфері публічного управління відповідних держав (тяжіння до акронімів чи абстрактних емних терміносполучень в англосаксонських державах та до терміносполучень із власним ім'ям – в романо-германських тощо).

3. Помітна схильність провідних представників світової науки державного управління (передусім з англосаксонських країн та країн континентальної Європи) до активного генерування термінів-новотворів свідчить про подальше відокремлення

науки публічного управління від суміжних усталених наук на кшталт політології, теорії держави і права, соціології тощо. Більше того, деякі нові масштабні концепти публічного управління та моделі організації публічної служби, як-от *неовеберівська держава*, можуть бути найближчим часом запозичені суспільствознавством у цілому.

4. Українська терміносистема науки державного управління, з огляду на означені вище процеси, продовжить активно рецептувати елементи терміносистеми світової науки публічного управління, що актуалізує проблематику її оновлення, нормативізації, кодифікації та стандартизації, оскільки предметом запозичення будуть терміни різних мов, спродуковані в межах неоднакових адміністративних та правових культур. Особливої уваги потребуватимуть і неологізми, запропоновані вітчизняними науковцями в монографічних дослідженнях.

У цілому системне термінотворення у сфері науки публічного адміністрування, як зарубіжній, так і вітчизняній, свідчить про глибокі невідворотні процеси її остаточного становлення як повноправного напряму сучасного суспільствознавства. На часі – концептуальний термінологічний вплив науки публічного управління на інші суміжні науки. Осмислення та дослідження цих процесів становитиме перспективу подальшої наукової роботи в означеному напрямі.

Список використаних джерел

1. **Головин Б. Н.** О некоторых задачах и тематике исследования научной и научно-технической терминологии / Б. Н. Головин // Учен. зап. – Вып. 114. Сер. лингвистическая. – Горький : Изд-во Горьков. ун-та, 1970. – С. 17 – 26.

2. **Государственная** служба (комплексный подход) : учеб. пособие / А. В. Оболонский, А. Г. Барабашев [и др.]. – М. : Дело, 2000. – 440 с.

3. **Енциклопедичний** словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко [та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – Київ : НАДУ, 2010. – 820 с.

4. **Ілюк Т. М.** Передумови та проблеми стандартизації наукової термінології в галузі науки «Державне управління» / Ілюк Т. М. // Державне управління: теорія та практика. – 2008. – № 2(8). – Режим доступу : http://academy.gov.ua/ej/ej8/doc_pdf/iluk.pdf.

5. **Коцюба Н. Й.** Українська термінологія державного управління (становлення та розвиток) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Надія Йосипівна Коцюба. – Львів, 2004. – 16 с.
6. **Никитина С. Е.** Семантический анализ языка науки: на материале лингвистики / С. Е. Никитина. – М. : Наука, 1987. – 143 с.
7. **Онуфрієнко О. В.** Діалектика взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства в контексті теорії публічного адміністрування / Онуфрієнко О. В. // Публічне адміністрування: теорія і практика. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2015. – Вип. 1(13). – Режим доступу: [http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2015-01\(13\)/index.html](http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2015-01(13)/index.html).
8. **Петушков В. П.** Лингвистика и терминоведение / В. П. Петушков // Терминология и норма: О языке технологических стандартов. – М. : Наука, 1972. – С. 102 – 116.
9. **Рондо Г.** Проблемы и методы неологии в терминологии (неонимии) / Г. Рондо // Научно-техническая терминология. – 1980. – Вып. 5. – С. 1 – 7.
10. **Публічна служба: системна парадигма** : кол. монографія / за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 263 с.
11. **Синергетичні** засади державного управління в умовах реформ : монографія / Серьогін С. М., Письменний І. В., Хожило І. І. [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. – 194 с.
12. **Татаринов В. А.** История отечественного терминоведения / В. А. Татаринов. – М. : Московский лицей, 1995. – Т. 2. Кн. 1. Направления и методы терминологических исследований. – 334 с.
13. **Штика Л. Г.** Методологічний підхід до формування терміносистеми в галузі науки «Державне управління» / Л. Г. Штика, С. О. Кравченко // Державне управління: теорія та практика. – 2009. – № 1(9). – Режим доступу : http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Shtyka_LG.pdf.
14. **Agere S.** Promoting good governance. Commonwealth Secretariat / Sam Agere. – London : Commonwealth Secretariat, 2000. – 144 p.
15. **Demmke Ch.** Civil Services in the Accession States: New Trends and the Impact of the Integration Process / Ch. Demmke, D. Bossaert. – Maastricht : European Institute of Public Administration, 2003. – 107 p.

16. **Demmke Ch.** Civil Services in the EU of 27 – Reform Outcomes and the Future of the Civil Service / Ch. Demmke // EIPASCOPE. – 2010. – № 2. – P. 5 – 11. – Access mode : http://aei.pitt.edu/29755/1/20101022095936_Eipascope_2010_2_Article1.pdf.

17. **Demmke Ch.** European Civil Services Between Tradition and reform / Ch. Demmke. – Maastricht : European Institute of Public Administration, 2004. – 202 p.

18. **Lejčik V. M.** Terminoznawstwo : przedmiot, metody, struktura = Терминоведение : предмет, методы, структура / Lejčik V. M., Biesiekirska L. – Białystok, 1998. – 184 s.

19. **Lewis D.** The Essential Guide to British Quangos / D. Lewis // London: Centre for Policy Studies, 2005. – 104 p. – Режим доступу : <https://www.cps.org.uk/files/reports/original/111028110058-quangoesproofcopy.pdf>.

23. **The NISPAcee** Journal of Public Administration and Policy Special Issue: A Distinctive European Model? The Neo-Weberian State. – Bratislava : NISPAcee Press. – 2008/2009. – Vol. I. № 2. – 108 p.

20. **Pollitt Ch.** Public Management Reform: A Comparative Analysis, Second Edition / Ch. Politt, G. Bouckaert. – Oxford : Oxford University Press, 2004. – 345 p.

21. **Politt Ch.** 30 years of public management reforms: Has there been a pattern? / Ch. Politt // A background paper for the world bank consultation exercise / Public Management Institute. Katholieke Universiteit Leuven. – Belgium. – 21 p. – Access mode : <http://siteresources.worldbank.org/EXTGOVANTICORR/Resources/Politt.doc>.

22. **Savory Th. H.** The Language of Science / Th. H. Savory. – London : Andre Deutsch, 1953. – 184 p.

List of references

1. **Golovin B. N.** O nekotoryih zadachah i tematike issledovaniya nauchnoy i nauchno-tehnicheskoy terminologii / B. N. Golovin // Uchen. zap. – Vyip. 114. Ser. lingvisticheskaya. – Gorkiy : Izd-vo Gorkov. un-ta, 1970. – S. 17 – 26.

2. **Gosudarstvennaya** sluzhba (kompleksnyiy podhod) : ucheb. posobie / A. V. Obolonskiy, A. G. Barabashev [i dr.]. – M. : Delo, 2000. – 440 s.

3. **Entsyklopedychnyi** slovnyk z derzhavnoho upravlinnia / uklad. : Yu. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko [ta in.] ; za red. Yu. V. Kovbasiuka [ta in.] ; Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. – Kyiv : NADU, 2010. – 820 s.

4. **Iliuk T. M.** Peredumovy ta problemy standartyzatsii naukovoï terminolohii v haluzi nauky «Derzhavne upravlinnia» / Iliuk T. M. // Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka. – 2008. – № 2(8). – Rezhym dostupu : http://academy.gov.ua/ej/ej8/doc_pdf/iluk.pdf.

5. **Kotsiuba N. Y.** Ukrainska terminolohiia derzhavnoho upravlinnia (stanovlennia ta rozvytok) : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01 / Nadiia Yosypivna Kotsiuba. – Lviv, 2004. – 16 s.

6. **Nikitina S. E.** Semanticheskii analiz yazyka nauki: na materiale lingvistiki / S. E. Nikitina. – M. : Nauka, 1987. – 143 s.

7. **Onufriienko O. V.** Dialektyka vzaiemodii derzhavy ta instytutiv hromadianskoho suspilstva v konteksti teorii publichnogo administruvannia / Onufriienko O. V. // Publichne administruvannia: teoriia i praktyka. – Dnipropetrovsk : DRIDU NADU, 2015. – Vyp. 1(13). – Rezhym dostupu: [http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2015-01\(13\)/index.html](http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2015-01(13)/index.html).

9. **Rondo G.** Problemy i metody neologii v terminologii (neonimii) / G. Rondo // Nauchno-tehnicheskaya terminologiya. – 1980. – Vyip. 5. – S. 1 – 7.

10. **Publichna sluzhba: systemna paradyhma** : kol. monohrafiia / za zah. red. S. M. Serohina. – Dnipro : DRIDU NADU, 2017. – 263 s.

11. **Synerhetychni zasady derzhavnoho upravlinnia v umovakh reform** : monohrafiia / Serohin S. M., Pysmennyi I. V., Khozhylo I. I. [ta in.] ; za zah. red. S. M. Serohina. – Dnipropetrovsk : DRIDU NADU, 2007. – 194 s.

12. **Tatarinov V. A.** Istoriya otechestvennogo terminovedeniya / V. A. Tatarinov. – M. : Moskovskiy litsey, 1995. – T. 2. Kn. 1. Napravleniya i metody terminologicheskikh issledovaniy. – 334 s.

13. **Shtyka L. H.** Metodolohichni pidkhid do formuvannia terminosystemy v haluzi nauky «Derzhavne upravlinnia» / L. H. Shtyka, S. O. Kravchenko // Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka. – 2009. – № 1(9). – Rezhym dostupu : http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Shtyka_LG.pdf.

14. **Agere S.** Promoting good governance. Commonwealth Secretariat / Sam Agere. – London : Commonwealth Secretariat, 2000. – 144 p.

15. **Demmke Ch.** Civil Services in the Accession States: New Trends and the Impact of the Integration Process / Ch. Demmke, D. Bossaert. – Maastricht : European Institute of Public Administration, 2003. – 107 p.

16. **Demmke Ch.** Civil Services in the EU of 27 – Reform Outcomes and the Future of the Civil Service / Ch. Demmke // EIPASCOPE. – 2010. – № 2. – P. 5 – 11. – Access mode : http://aei.pitt.edu/29755/1/20101022095936_Eipascope_2010_2_Article1.pdf.

17. **Demmke Ch.** European Civil Services Between Tradition and reform / Ch. Demmke. – Maastricht : European Institute of Public Administration, 2004. – 202 p.

18. **Lejčik V. M.** Terminoznawstwo : przedmiot, metody, struktura = Терминоведение : предмет, методы, структура / Lejčik V. M., Biesiekirska L. – Białystok, 1998. – 184 с.

19. **Lewis D.** The Essential Guide to British Quangos / D. Lewis // London: Centre for Policy Studies, 2005. – 104 p. – Режим доступу : <https://www.cps.org.uk/files/reports/original/111028110058-quangoesproofcopy.pdf>.

23. **The NISPAcee** Journal of Public Administration and Policy Special Issue: A Distinctive European Model? The Neo-Weberian State. – Bratislava : NISPAcee Press. – 2008/2009. – Vol. I. № 2. – 108 p.

20. **Pollitt Ch.** Public Management Reform: A Comparative Analysis, Second Edition / Ch. Politt, G. Bouckaert. – Oxford : Oxford University Press, 2004. – 345 p.

21. **Politt Ch.** 30 years of public management reforms: Has there been a pattern? / Ch. Politt // A background paper for the world bank consultation exercise / Public Management Institute. Katholieke Universiteit Leuven. – Belgium. – 21 p. – Access mode : <http://siteresources.worldbank.org/EXTGOVANTICORR/Resources/Politt.doc>.

22. **Savory Th. H.** The Language of Science / Th. H. Savory. – London : Andre Deutsch, 1953. – 184 p.

Надійшла до редколегії 19.06.18